

آپدیت تیر ۱۴۰۵

بررسی ویژه تله‌های تستی

نکات مهم

خلاصه

آیین دادرسی مدنی ۳ (دوره بنادین، جلد سوم)

ناشر: دراک (عبدالله شمس)

منبع اصلی | دانشجویان دوره کارشناسی رشته حقوق، داوطلبان آزمون‌های حقوقی و...

مناسب برای رشته‌های //
حقوق

نویسنده جزوه //
تیم تالیف بژیک

نوع فایل //
خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

کیفیت //
تضمین ۱۰۰٪ مطالب

۵

ساعت مطالعه

۱۰۰٪

پوشش نکات

۴۷

صفحه مفید

مقدمه

✓ مباحث اصلی آیین دادرسی مدنی سه شامل چهار بخش بنیادین است که به ترتیب عبارتند از: دفاع به پاسخ‌های خواننده، طواری، آیین‌های ویژه و داوری.

طواری به معنای حوادث برمی‌آید و اموری‌اند که در جریان عادی دادرسی اتفاق نمی‌افتند، بلکه وقایعی هستند که در نتیجه امور غیرعادی مربوط به اصحاب دعوا، اشخاص ثالث و یا وقایع طبیعی عارض می‌گردند و جریان عادی دادرسی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

دقت کنید: ساختار و دسته‌بندی مباحث کلیدی این درس به شرح زیر است:

✓ **دفاع یا پاسخ‌های خواننده:** شامل ایرادات (تغییر مرجع رسیدگی، مانع موقتی، مانع دائمی، سایر ایرادات)، دفاع به معنای اخص و دعوای متقابل.

✓ **طواری:** به دو دسته طواری مربوط به ادله و طواری غیرمربوط به ادله تقسیم می‌شود که دسته دوم شامل طواری ناشی از دعوای طاری (اضافی، متقابل، ورود و جلب ثالث) و طواری مربوط به جریان دادرسی (توأم و تفکیک نمودن دعوای، توقیف دادرسی، زوال دادرسی و دعوا، استرداد دادخواست، استرداد دعوا و صرف‌نظر کردن کلی) است.

✓ **آیین‌های ویژه:** دربرگیرنده دستور موقت، تأمین خواسته، تأمین دلیل و سازش (پیش از اقامه، پس از اقامه، در دادگاه و خارج از دادگاه) می‌باشد.

✓ **داوری:** شیوه‌ای برای حل و فصل اختلافات خصوصی به وسیله قضات منتخب مردم است که منجر به کاهش دعوای در دادگستری می‌گردد.

بخش اول: دفاع به پاسخ‌های خواننده

فصل اول- ایرادات

ایراد در اصطلاح عبارت است از وسیله‌ای که معمولاً خواننده به کار می‌گیرد تا از مبارزه در اصل و ماهیت حق مورد ادعا دوری نماید و یا آن را با تأخیر روبه‌رو کرده و خواهان را بی‌آنکه پاسخ به ادعای او دهد، با دست تھی از میدان به درکرده یا پیروزی او را با موانع روبه‌رو کند.

ایراداتی که اثر پذیرش آنها تغییر مرجع رسیدگی است

✓ این دسته از ایرادات، دعوا را رد نمی‌کنند بلکه پرونده را به مرجع صالح ارجاع می‌دهند و شامل سه مورد زیر می‌باشند:

✓ **ایراد عدم صلاحیت ذاتی:** خواننده می‌تواند تا پایان اولین جلسه دادرسی این ایراد را مطرح کند و دادگاه در صورت پذیرش، قرار عدم صلاحیت صادر می‌کند؛ رأی صادره از دادگاه فاقد صلاحیت ذاتی، در دیوان عالی کشور یا دادگاه تجدیدنظر فسخ و نقض می‌شود حتی اگر خواننده ایراد نکرده باشد.

✓ **ایراد عدم صلاحیت نسبی یا محلی:** از قواعد مخیره اصحاب دعوا است، بنابراین اگر خواننده ایراد ننماید یا خارج از فرجه قانونی ایراد کند، رسیدگی دادگاه بلامانع است و رأی نقض نمی‌شود؛ اما در صورت ایراد در موعد مقرر، دادگاه مکلف به صدور قرار عدم صلاحیت است.

✓ **ایراد امر مطروحه:** زمانی مصداق می‌یابد که همان دعوا با ارتباط کامل، سابقاً در همان دادگاه یا دادگاه هم‌درجه مطرح شده و در حال رسیدگی باشد؛ دادگاه حسب مورد قرار رسیدگی توأمان یا قرار امتناع از رسیدگی و احاله پرونده صادر می‌کند.

✓ در ایراد امر مطروحه، صدور قرار امتناع از رسیدگی و احاله ممکن است در نتیجه رد دادرس نیز رخ دهد، ضمن آنکه دادرس مجتهد نمی‌تواند برخلاف قانون رأی دهد حتی اگر قانون را خلاف شرع بداند.

ایراداتی که در رسیدگی به دعوا مانع موقتی ایجاد می‌نماید

✓ با پذیرش این ایرادات، قرار رد دعوا صادر می‌شود اما در صورت منتفی شدن سبب ایراد، دعوا مجدداً قابل طرح است:

✓ **ایراد عدم اهلیت:** اگر خواهان به جهاتی نظیر صغر، عدم رشد، جنون یا ورشکستگی فاقد اهلیت باشد، دادگاه با صدور قرار توقیف دادرسی، دادسرا یا نماینده قانونی وی را برای دفاع دعوت می‌کند.

✓ **ایراد عدم احراز سمت:** زمانی مطرح می‌گردد که دادخواست توسط شخصی غیر از مدعی تقدیم شده و سمت وی به عنوان وکیل، ولی، قیم یا وصی محرز نباشد.

ایراداتی که در رسیدگی به دعوا مانع دائمی ایجاد می‌نماید

✓ در این دسته، پذیرش ایراد منجر به صدور قرار رد دعوا می‌شود و اقامه مجدد آن نیز با همان مانع دائمی و قرار رد روبه‌رو خواهد شد:

✓ **ایراد عدم توجه دعوا:** اگر حق مورد ادعا، قانوناً علیه خواننده فعلی نباشد، دادگاه قرار رد دعوا صادر می‌کند.

✓ **ایراد امر قضاوت‌شده:** به منظور اجرای عدالت و پایان دادن به نزاع، رسیدگی مجدد به اختلافی که منجر به صدور حکم قطعی شده است را علی‌الصول غیرممکن می‌سازد.

✓ **ایراد بی‌نفعی خواهان:** دادگاه بررسی می‌کند که آیا در صورت صدور حکم، قانوناً نفعی نصیب خواهان می‌گردد یا خیر، و در صورت پاسخ منفی، ایراد پذیرفته می‌شود.

✓ **ایراد عدم ترتب آثار قانونی به دعوا:** اگر دعوا بر فرض اثبات نیز فاقد اثر قانونی باشد، نظیر هبه و وقف بدون قبض، چون نفعی به خواهان نمی‌رسد، قابل ایراد است.

✓ **ایراد عدم مشروعیت مورد دعوا:** در صورتی که موضوع دعوا مشروعیت شرعی یا قانونی نداشته باشد، خواننده حق ایراد دارد.

✓ **ایراد جزمی نبودن دعوا:** مدعی باید در مقام ادعای حق خود کاملاً قاطع باشد و صرف احتمال تضییع حق برای اقامه دعوا کفایت نمی‌کند.

✓ **ایراد به زمان اقامه دعوا:** اقامه دعوا خارج از موعد قانونی تعیین‌شده توسط مقنن، موجبات پذیرش این ایراد را فراهم می‌آورد.

مباحث تکمیلی قاعده اعتبار امر قضاوت‌شده

✓ مراجع مشمول این قاعده صرفاً مراجع قضاوتی در محدوده صلاحیتشان (مانند هیئت حل اختلاف کارگر و کارفرما) هستند و تصمیمات دادگاه در امور حسبی از اعتبار امر قضاوت‌شده برخوردار نمی‌باشند.

✓ بخش‌های مختلف رأی شامل مقدمه، منطوق و اسباب موجهه است؛ اسباب موجهه در یک حکم کیفری که دال بر تقصیر خواننده است، در دعوای حقوقی مطالبه خسارت دارای اعتبار بوده و دادگاه حقوقی ملزم به تبعیت از آن است.

✓ قلمرو اعتبار امر قضاوت‌شده منحصرأً محدود به اصحاب دعوا و قائم‌مقامان آن‌ها (عام و خاص) است و نسبت به اشخاص ثالث هیچ‌گونه اثری ندارد.

✓ شرایط سه‌گانه شمول این قاعده که باید توسط دادگاه بررسی شوند عبارتند از:

✓ **وحدت اصحاب دو دعوا:** طرفین دعوا یا نمایندگان حقوقی آن‌ها (نظیر وراثت، منتقل‌الیه یا مدیر تصفیه تاجر ورشکسته) باید همان اشخاص دعوای سابق باشند و تغییر نماینده تأثیری ندارد.

✓ **وحدت موضوع دو دعوا:** موضوع خواسته‌ها باید عیناً یکی باشد، به عنوان مثال اگر دعوای اول مربوط به مالکیت عرصه ملک و دعوای دوم مالکیت اعیانی باشد، وحدت موضوع محرز نیست.

✓ **وحدت سبب دو دعوا:** سبب، همان رابطه حقوقی (عقود، ایقاعات) یا واقعه حقوقی (اتلاف، تسبیب، غصب) است که مبنای قانون می‌باشد و با «دلیل» تفاوت اساسی دارد.